

УДК 336.012.23(045)

Іщук Л. І., к.е.н., доцент,

Ніколаєва А. М., к.е.н., доцент,

Кулик Л. С.

Луцький національний технічний університет

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Розглянуто питання сутності та необхідності системного аналізу фінансового стану підприємства та визначено фактори, які безпосередньо впливають на нього в сучасних умовах економічного розвитку.

Ключові слова: фінансовий стан, аналіз, фактори впливу, удосконалення.

Ishchuk L., Nikolaieva A., Kulik L.

DIAGNOSTICS OF FINANCIAL STATE OF THE ENTERPRISE AS BASIS OF HIS ECONOMIC SAFETY

Question of the essence and necessity of a systematic analysis the financial condition of the enterprise is reviewed and factors which influence directly on it in the current conditions of economic development are determined in the article.

Knowledge of entrepreneurship is important both for the managerial staff of this enterprise and for its shareholders, banking institutions, financial services, territorial authorities, fiscal authorities etc. The financial activity of the company should be aimed at ensuring constant receipt and effective using of financial resources, compliance with solvency, achieving a rational ratio of own and borrowed funds, financial sustainability for the effective functioning of the enterprise.

It should be noted that the diagnosis of financial condition is a detailed analysis and assessment of the external and internal environment of the enterprise, which reflects liquidity and solvency, financial stability and economic efficiency of its activity. Necessity of analysis the financial condition of an economic entity is due to the fact that it provides the opportunity to select and analyze criterion indicators, using them for making sound financial and investment decisions with individual characteristics of the business entity.

Key words: financial status, analysis, factors of influence, improvement.

Ищук Л. И., Николаева А. М., Кулик Л. С.

ДИАГНОСТИКА ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ОСНОВА ЕГО ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Рассмотрены вопросы сущности и необходимости системного анализа финансового состояния предприятия и определены факторы, которые непосредственно влияют на него в современных условиях экономического развития.

Ключевые слова: финансовое состояние, анализ, факторы влияния, совершенствование.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку ринкової економіки велику роль відіграє діагностика фінансового стану підприємства. Діагностика фінансового стану є важливим елементом визначення доходів, витрат та майна підприємства. Зміни, які відбуваються на ринку вимагають від підприємств підвищення якості та збільшення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції та послуг, які ними надаються, за рахунок використання науково-технічного прогресу. За рахунок проведення діагностики фінансового стану розробляється стратегія та тактика розвитку підприємства, визначаються плани та управлінські рішення, а також здійснюється контроль щодо їх дотримання, досліджуються джерела збільшення резервів, проводиться перевірка роботи підрозділів та працівників.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Вагомий внесок у розробку теоретичних та методичних засад оцінки фінансового стану вітчизняних підприємств внесли вчені-економісти: Родіонов Н. В., Крейніна М. Н., Литовських А. М., Грищенко О. В., Крутик А. Б., Білуха М. Т., Білик М. Д., Бандурк О. М., Покропивний С. Ф., Кіндрат О. В., Муравйов А. І., Кавптиш О. П., Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Білик М. Д., Бойчик І. М. Однак проведені дослідження показали, що в науковій літературі розкриваються лише окремі аспекти діагностики фінансового стану без визначення її впливу на економічну безпеку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Знання стану

підприємницької діяльності важливе як для управлінського апарату даного підприємства, так і для його акціонерів, банківських установ, фінансових служб, територіальних органів управління, фіскальних органів тощо. Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення постійного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання платоспроможності, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Узагальнюючи вищесказане, можна сказати, що діагностика фінансового стану – це детальний аналіз та оцінка зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, яка відображає ліквідність та платоспроможність, фінансову стійкість та економічну ефективність його діяльності. Необхідність аналізу фінансового стану господарюючого суб'єкта зумовлена тим, що вона надає змогу вибрати і проаналізувати критерійні показники, використовуючи їх для прийняття обґрунтованих фінансових та інвестиційних рішень з урахуванням індивідуальних особливостей діяльності господарюючого суб'єкта. Визначивши поняття фінансового стану підприємства, з'ясуємо фактори, які безпосередньо впливають на нього (рис. 1).

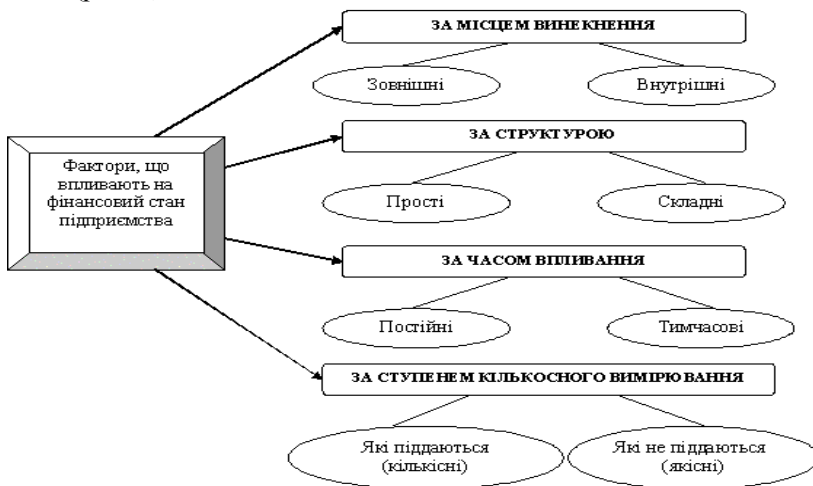

Рис. 1. Фактори впливу на діяльність підприємства

Найбільш доцільно розглянути детальніше зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства. Зовнішніми факторами підприємства вважаються ті фактори, на які воно не може впливати або цей вплив може бути незначним (ендогенні) [7, с. 144].

Зовнішні фактори включають міжнародні, національні та ринкові. Національні фактори спричиняють досить відчутний вплив на фінансовий стан кожного суб'єкта підприємницької діяльності, до них належать політичні, економіко-демографічні, психографічні (культурні) і науково-технічні. До них можна віднести рівень доходів і нагромаджень населення, рівень цін, можливість одержання кредиту, фазу економічного циклу, у якій знаходиться національна економіка. Фактори психографічного характеру виявляються в звичках і нормах споживання, перевазі до одних товарів і негативному відношенні до інших. Вагомий вплив мають також економіко-демографічні фактори до них можна віднести рівень доходів і нагромаджень населення, рівень цін, можливість одержання кредиту, фазу економічного циклу, у якій знаходиться національна економіка.

До внутрішніх факторів відносяться ті, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві (ендогенні). До пріоритетної групи факторів належить високий темп інфляції. Останнім часом постійні інфляційні очікування не сприяють реалізації підприємствами стратегічних цілей. Таким чином, внутрішні чинники, які впливають на фінансове становище підприємства можна поділити на якісні і кількісні. До якісних належать: мета, галузь діяльності, традиції репутація та імідж, форма власності, організаційна структура управління, організація системи управління, форма спеціалізації, концентрація виробництва, диверсифікація виробництва, прогресивність засобів і методів виробництва, рівень виробничих запасів. До кількісних належать: кваліфікований склад керівництва і персоналу, доля ринку і стадія життєвого циклу, інноваційна діяльність, адаптивність фірми, тривалість виробничого циклу, рівень виробничих запасів, структура балансу, платоспроможність, ліквідність, співвідношення власних і залучених засобів, вартість капіталу, структура майна, інвестиційна привабливість, доход на акцію, рівень прибутковості та рентабельності.

Внутрішні та зовнішні фактори взаємопов'язані між собою і впливають на результати діяльності підприємства в різних напря-

мах: одні – позитивно, інші – негативно. Тому в сучасних умовах нестабільності та невизначеності особливо актуальним постає питання дослідження та врахування всіх факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства для його успішної діяльності.

Однією з найважливіших умов успішного управління підприємством є аналіз і системне вивчення фінансового стану підприємства і чинників, що впливають на нього, прогнозування рівня прибутковості капіталу підприємства.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства.

Економічна безпека підприємства – це захищеність його діяльності від негативного впливу зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути виниклі загрози або пристосуватися до наявних умов, що негативно впливають на його діяльність. Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівництво і спеціалісти будуть спроможні уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища [2, с. 282].

Економічна безпека підприємства може бути визначена як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності бізнесу. Таким чином, діагностику фінансового стану підприємства доцільно здійснювати по певних напрямках. Основні напрями здійснення діагностики фінансового стану подано на рис. 2.

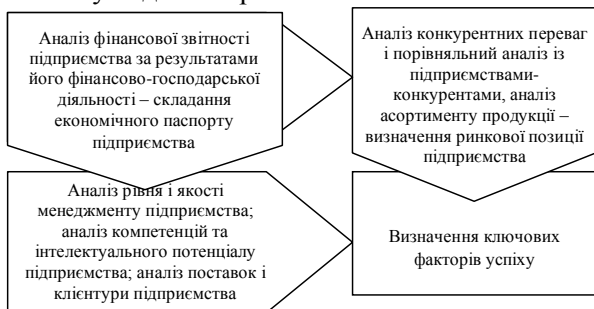

Рис. 2. Основні напрями здійснення діагностики фінансового стану

Висновки. Дослідження фінансового стану дає можливість оцінити реальну ситуацію на підприємстві за досить короткий час, визначити його стабільність до негативних факторів, крім того, дозволить визначити його потенціал. Отже, діагностика фінансового стану підприємства сприяє оптимізації рівня його економічної безпеки.

1. Муравйов А. І. Оцінка фінансового стану підприємств / А. І. Муравйов // Фінанси України. – 2012. – №8. – 10 с.
2. Радіонова Н. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства / Н. В. Радіонова // Економіка держави. – 2012. – №1. – С. 62.
3. Вартанов А. С. Сутність фінансового стану підприємства / А. С. Вартанов, І. Г. Сокиринська // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №9. – С. 92.
4. Сметанюк О. А. Економічна діагностика : навч. посібн. / О. А. Сметанюк. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 450 с.
5. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика підприємства: теорія, методологія та практика застосування : монографія / І. В. Кривов'язюк. – Луцьк : Надстир'я, 2012. – 260 с.
6. Приймак С. В. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / С. В. Приймак. – К. : МАУП, 2014. – 152 с.
7. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручн. / Є. В. Мних. – К. : Центр навч. літератури, 2013. – 412 с.
8. Кизим М. О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства : монографія / М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Копчак. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 144 с.